

Complexnummer: 524382

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Martena-state

Aantal complexonderdelen

8

Monumentnummers van complexonderdelen

524383, 524384, 524385, 524386, 524387, 524388, 524389, 524391

Woonplaats

Koarnjum

Gemeente

Leeuwarden

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

Swarte Singel 2, 9056 PN te Koarnjum

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex:

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- en PARKAANLEG (2), TOEGANGSPOORT met aangrenzende KLEINE POORT (3), voormalig KOETSHUIS (4), voormalige TUINMANSWONING (5), HEKPALEN en TUIORNAMENTEN (6a, b, c en d), TOEGANGSHEKKEN (7a en b), GRAFHEUVEL met DAM en HEK (8).

Aan de oostzijde van Cornjum ligt de historische buitenplaats MARTENASTATE, op een terrein dat mogelijk al in de 12de of 13de eeuw een stins heeft gekend. Aan het terrein en de voorgangers van de huidige Martenastate zijn de namen van de families Martena en Burmania verbonden. De laatste bewoner van de oude Martenastate, jonkheer Duco Marten van Burmania Vegelin van Claerbergen, vermaakte bij legaat het huis aan de Kerkvoogdij van Cornjum. Deze liet in 1899-1900 het zeer bouwvallige gebouw afbreken en vervangen door het huidige kasteelachtige huis in neorenaissance stijl naar ontwerp uit datzelfde jaar van W.C. de Groot. In 1912 liet de kerkvoogdij de vermoedelijk eerste helft 19de-eeuwse landschappelijke aanleg omvormen tot (openbaar toegankelijk) wandelpark. Bij die gelegenheid werden verschillende toegangshekken geplaatst (zie onder complexonderdeel 7) en enkele (thans niet meer aanwezige) rustbanken. In 1972 werd het park gerenoveerd volgens de uitgangspunten van tuinarchitect Louis Le Roy (organisch beheer). In de jaren 1991-1992 vond renovatie van het huis plaats, gelijktijdig met de uitvoering van geluidswerende maatregelen in verband met de overlast van de nabijgelegen vliegbasis Leeuwarden. Bij die gelegenheid zijn dubbele ramen aangebracht. NB: De niet-contemporaine aanknopingen aan de achterzijde van het huis vallen buiten de bescherming van rijkswege. De hoofdtoegang tot het WANDELPARK ligt aan de Martenawei. Even voor de toegangspoort (1620 en afkomstig van het in 1849 afgebroken Landschapshuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aan de Tweebaksmarkt te Leeuwarden), liggen aan weerszijden van de weg het (voormalige) koetshuis (rechts) en de (voormalige) tuinmanswoning (links). Beide gebouwen zijn wat betreft detaillering voor een groot deel niet meer oorspronkelijk. Desondanks worden zij vanwege hun belang voor de buitenplaats beschermd (kenmerkende ligging, karakteristieke hoofdvorm, traditioneel materiaalgebruik, oorspronkelijke functie en toepassing van historische bouwfragmenten). Aan de zuidoostzijde van het terrein grenst de grafheuvel die in 1809 werd gesticht door Remia Julia Arntzenia, dochter van Epo Sjuick van Burmania (zie complexonderdeel 8). Aan de zuidzijde ligt de hervormde kerk uit 1873 naar ontwerp van F. Brouwers uit Cornjum (mon. nr. 515445). Deze is van oudsher via een laan met Martenastate verbonden.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven.

Waardering

De HISTORISCHE BUITENPLAATS MARTENASTATE met bijbehorende onderdelen is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de verbondenheid met de vooraanstaande Friese families Martena en Burmania;
- voor de geschiedenis van Friesland in het algemeen en van het dorp Cornjum in het bijzonder;
- als kenmerkend voorbeeld van de ontwikkeling van middeleeuwse stins tot 19de-eeuws landhuis;
- als voorbeeld van de ontwikkeling van particulier tot openbaar toegankelijk (wandel)park;
- als goed voorbeeld van een historiserende Friese zaalstins met traptoren in de binnenhoek;
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;
- vanwege de bijzondere ornamentiek (met gebruikmaking van historische bouwfragmenten);
- als goed voorbeeld van historiserende landhuisarchitectuur en als zodanig van groot belang voor het oeuvre van architect W. C. de Groot;
- voor het aanzien van het dorp Cornjum;
- vanwege de hoge mate van typologische zeldzaamheid op provinciaal niveau en de verbondenheid met een bijzondere historische ontwikkeling, namelijk die van de Friese (zaal)stins; - als onderdeel van een ruimtelijk complex (bestaande uit buitenplaats, grafheuvel en kerk) dat cultuurhistorisch van groot belang is;
- vanwege de hoge mate van structurele gaafheid in relatie tot zowel de dorpse als de landschappelijke omgeving;
- vanwege de vrij hoge mate van gaafheid van het complex en van de meeste samenstellende onderdelen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 524383

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 oktober 2003
Kadaster deel/nr	82666/174

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Koarnjum	Leeuwarden	Fryslân		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			1453

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1: HOOFDGEBOUW (Martenastate).

Het hoofdgebouw is gelegen op een omgracht terrein en opgetrokken in 1899-1900 naar ontwerp van de Leeuwarder architect W.C. de Groot ter vervanging van de in 1899 afgebroken voorganger. Bij de bouw zijn sierelementen van de oude state toegepast. Het huis ligt op een omgracht terrein dat toegankelijk is via een (vernieuwde) ijzeren brug. Rijk gedecoreerd gebouw (begane grond met kapverdieping) op min of meer L-vormige plattegrond, opgetrokken uit bruine baksteen en gedekt door zadeldaken met leien (rijndekking) en gesmoorde Friese golfpannen. Voor- en zijgevels in schoon metselwerk met (kunststeen)decoraties en historische bouwfragmenten; achtergevel (grotendeels aan het oog onttrokken door niet-beschermd aanbouwen) gepleisterd en voorzien van imitatievoegen. Aan de voorzijde (in de oksel van de L) een toren met uivormige spits. In de gevels (begane grond en kapverdieping) terugliggende raam- en deuropeningen van verschillende afmeting en detaillering; rijk bewerkte deuren, halve luiken, meerruits bovenlichten, boogtrommels met kleurig siermetselwerk; trapgevels (uitlopend in schoorstenen) met kunststenen speklagen en siersmeedwerk; voorts historische bouwfragmenten, waaronder verschillende schilddragende leeuwen (afkomstig van de oude state) en een gedenksteen uit 1687 met het alliantiewapen Van Burmania-Van Aylva onder grietmanskroon. In vrijstaand muurtje bij de hoofdingang twee gedenksteden met opschriften: ANNO 1687. Eenvoudig INTERIEUR, gewijzigd door dubbele bewoning, maar in hoofdlijnen nog herkenbaar. Tot de waardevolle interieuronderdelen behoren onder meer het epitaaf voor Epo Sjuck van Burmania (overleden 1775) bij de hoofdingang, een 19de-eeuwse houten schouw, houten lambriseringen en een betegelde keukenschouw.

Waardering

HOOFDGEBOUW (Martenastate) is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als goed voorbeeld van een historiserende Friese zaalstins met traptoren in de binnenhoek;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als goed voorbeeld van historiserende landhuisarchitectuur;
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp en als zodanig van groot belang voor het oeuvre van architect W.G. de Groot;
- vanwege de bijzondere ornamentiek, waarbij historische bouwfragmenten zijn toegepast;
- vanwege de hoge mate van typologische zeldzaamheid op provinciaal niveau en de verbondenheid met een bijzondere historische ontwikkeling, namelijk die van de Friese (zaal)stins;
- als hoofdonderdeel van een ruimtelijk complex (bestaande uit historische buitenplaats, grafheuvel en kerk) dat cultuurhistorisch van groot belang is;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Monumentnummer*: 524384

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 oktober 2003
Kadaster deel/nr	82666/129

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Koarnjum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Cornjum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			1014
Jelsum	E			1452
Jelsum	E			1453
Jelsum	E			1015
Jelsum	E			55

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2: HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG.

De aanleg van Martenastate, ten dele omzoomd door open weiden, is te onderscheiden in drie kenmerkende onderdelen: a. het omgrachte voormalige stinsterrein met huis (huisplaats); b. aansluitend ten oosten daarvan een omgracht bastionvormig terrein; c. het wandelpark ten noorden hiervan.

Ad.a. Het vrijwel vierkante stinsterrein dateert wellicht uit de middeleeuwen en is geheel omgracht. Evenwijdig aan de westgracht, langs de voorzijde van het terrein en het huis, loopt een rechte met linden beplante toegangslaan. Deze laan vormt het verbindende element tussen de westelijk gelegen kerk, het huis, de twee bijgebouwen en het landschapspark. Zuidelijk van de huisplaats liggen weilanden, zodat vanaf het huis open zichten op het omringende landschap worden verkregen (en omgekeerd vanaf De Wier op het huis).

Ad.b. Het omgrachte bastionvormige terrein (weide) sluit aan de zuidzijde aan op de oostgracht van het stinsterrein; aan de noordzijde op de slingerende waterpartij; parallel aan de noordgracht loopt een oude laan met knotlinden.

Ad.c. Het huidige wandelpark omvat met name elementen van de 19de-eeuwse landschapsstijl (slingerende waterpartijen, paden, geboomte en een bergje), elementen uit eerder periodes (enkele oude lindelananen, een kastanjelaan en een oude beukenloofgang,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

paden, aanplant en hekwerken uit 1912 - toen de aanleg werd getransformeerd tot openbaar toegankelijk wandelpark) en de resultaten van de renovatie van 1972 naar de ideeën van tuin'kunstenaar' Louis G.L. Le Roy. De kern van de rondwandeling wordt gevormd door de slingerende waterpartij, die eindigt in een S-vormige vijver die aan de randen is beplant met oude bomen. De paden rondom bieden wisselende zichten op de waterpartij. De aanleg is sterk naar binnen gekeerd, vrijwel zonder zichten naar de omringende weilanden (één zichtas vanaf de oostrand is dichtgezet). Vanaf het bergje op de oostrand van de aanleg is een zicht op het huis. De bug in het noordelijk gedeelte is vernieuwd. Vermeldenswaard is verder de bijzondere stinzenflora (o.a. adderwortel, Haarlems klokkenspel en gele anemoon) die verband kan houden met zowel het oudere stinsterrein als met de mogelijk eerste helft 19de-eeuwse aanleg in landschapsstijl.

Waardering

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de tuinhistorische geschiedenis verbonden aan de aanleg;
- als gaaf voorbeeld van een stinsterrein met bijbehorende omgrachting, lanen en stinzenflora;
- vanwege de bijzondere compositie van lanen, open ruimten, stateterrein met omgrachting in samenhang met de in landschappelijke stijl aangelegde parktuin, waarin oudere tuinelementen en stinzenflora;
- vanwege de aanwezigheid van monumentale solitaire en boomgroepen uit de tijd van de aanleg;
- als voorbeeld van de ontwikkeling van particulier tot openbaar toegankelijk terrein;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 524385

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 oktober 2003
Kadaster deel/nr	82666/121

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Koarnjum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Cornjum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			1453

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 3: TOEGANGSPOORT met aangrenzende KLEINE POORT.

De hoofdtoegang tot het park wordt gevormd door de in 1955 uit bestaande onderdelen gereconstrueerde poort van het Landschapshuis aan de Tweebakmarkt te Leeuwarden (afgebroken 1849). De zandstenen poort, die eertijds het jaartal 1620 droeg en werd vervaardigd door de Leeuwarder beeldhouwer Jacob Dyonisius, bestaat uit twee in scharnierornamenten gevatte pilasters met geornamenteerde kapitelen, waarboven een doorbroken fronton met het wapen van Friesland geflankeerd door twee leeuwen. Voor het overige nieuw muurwerk in combinatie met historische bouwfragmenten. De kleine poort is verbonden met de toegangspoort en het voormalige koetshuis en geeft toegang tot het achterterrein van dit huis. Gemetseld poortje gevat in 17de-eeuwse zandstenen omlijsting met gebeeldhouwde vleugelstukken, bekronende vaas en omlijste opening boven de doorgang.

Waardering

Toegangspoort en kleine poort zijn van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de 17de-eeuwse vormgeving naar ontwerp van J. Dyonisius (toegangspoort);
- vanwege de toepassing van waardevolle historische bouwfragmenten (kleine poort);
- als monumentale en unieke markering van de toegang tot de buitenplaats (toegangspoort);
- als toegang tot achterterrein van het voormalige koetshuis (lage poort);

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 524386

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 oktober 2003
Kadaster deel/nr	82666/153

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Koarnjum		Leeuwarden		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Martenawei	1			9056 PE	Koarnjum		
Martenawei	3			9056 PE	Koarnjum		
Martenawei	5			9056 PE	Koarnjum		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Jelsum		E				1453	

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 4: KOETSHUIS.

Het voormalige (in aanleg wellicht nog 18de-eeuwse) koetshuis met koetsierswoning is, met uitzondering van de noordgevel, aanmerkelijk verbouwd. Desondanks wordt het gebouw beschermd en wel vanwege zijn kenmerkende ligging, karakteristieke hoofdvorm, traditioneel materiaalgebruik en de toepassing van historische bouwfragmenten. In 1925 vond een verbouwing tot drie woonhuizen plaats. De zuidgevel werd bij die gelegenheid volgens de smaak van de tijd geheel vernieuwd. Gebouw op rechthoekige plattegrond, verdiepingloos, gedeeltelijk onderkelderd, opgetrokken uit rode baksteen en gedekt door een afgeknot met blauwe Friese golfpannen belegd schilddak. In het muurwerk enkele historische bouwfragmenten. Ramen en deuren uit verschillende perioden; daaronder keldervensters en ramen met meerruitsverdeling. De dubbele deuren in de noordgevel omlijst door zandstenen vleugelstukken (Lodewijk XIV). In de tuin enkele laat-17de-eeuwse ornamenten: een voetstuk van een zonnwijzer en drie andere sokkels.

Waardering

KOETSHUIS is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege ligging, hoofdvorm, materiaalgebruik en enkele originele onderdelen;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de aanwezigheid van historische bouwfragmenten;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Koetshuis(L)

Monumentnummer*: 524387

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 oktober 2003
Kadaster deel/nr 82666/137

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Koarnjum Leeuwarden Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Cornjum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Jelsum E 1453

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 5: TUINMANSWONING.

De voormalige 19de-eeuwse tuinmanswoning, met de uiterlijke verschijningsvorm van een kleine stelpboerderij, is, met uitzondering van de zuidgevel, aanmerkelijk verbouwd. Desondanks wordt het gebouw beschermd en wel vanwege zijn kenmerkende ligging, karakteristieke hoofdvorm, traditioneel materiaalgebruik en de toepassing van historische bouwfragmenten. Gebouw op rechthoekige plattegrond, verdiepingloos, gedeeltelijk onderkelderd, opgetrokken uit rode baksteen en gedekt door een met blauwe golfpannen belegd schilddak (voorschild geglazuurd en met dakkajuit; overige schilden gesmoord); topschoorsteen. De detaillering van ramen en deuren grotendeels niet oorspronkelijk. Het vroegere stalgedeelte in de westgevel is nog herkenbaar door drie getoogde stalvensters; in de oostgevel twee vensters met meerruitsverdeling. Het geelbakstenen schuurtje achter de woning is voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Waardering

TUINMANSWONING is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege ligging, hoofdvorm, materiaalgebruik en enkele originele onderdelen;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Bijgebouwen kastelen enz. Tuinmanswoning(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 524388

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 oktober 2003
Kadaster deel/nr	82666/167

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Koarnjum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Cornjum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			55
Jelsum	E			1453

*Omschrijving***

Omschrijving onderdelen 6a t/m 6d: HEKPALEN en TUINORNAMENTEN.

Aan de Martenawei staan twee zuilen (hekpalen) en binnen de aanleg staan enkele zandstenen, vermoedelijk laat-17de-eeuwse tuinornamenten (situering anno 2000).

a. de toegang tot de buitenplaats aan de Martenawei wordt gemarkeerd door twee gefrijnde zandstenen HEKPALEN met gegoten voetstukken, vermoedelijk hier geplaatst ten tijde van de aanleg van het openbare wandelpark in 1912; de (oudere) hekpalen (met opschrift MARTENA // STATE //) bezitten nog de gietijzeren duimen waarin oorspronkelijk de hekken hingen. in de aanleg (ter hoogte van de omgrachting) staat links een rechthoekige zandstenen b. SOKKEL (hardsteen) in reliëf versierd met bloemranken en strikken.

c. in de aanleg (ter hoogte van de omgrachting rechts) een rechthoekige zandstenen SOKKEL in reliëf versierd met bladmotieven rondom een centraal geplaatste (zonne)bloem.

d. in de aanleg (in de laan ter hoogte van het huis) een zandstenen SOKKEL met voluutvormige krullen op de hoeken en decoratie in schelpmotief; op de sokkel de helft van een kindergrafzerk.

Waardering

HEKPALEN en drie TUINORNAMENTEN zijn van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege het materiaalgebruik en de vormgeving;
- vanwege de decoratieve waarde;
- als karakteristieke en ornamentele onderdelen behorende tot de aanleg van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 524389

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 oktober 2003
Kadaster deel/nr	82666/159

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Koarnjum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			1453

Omschrijving**

Omschrijving onderdelen 7a en b: TOEGANGSHEKKEN.

De toegangshekken tot het wandelpark rond Martenastate zijn vermoedelijk vervaardigd in 1912 toen het park voor publiek werd opengesteld.

a. breed toegangshek terzijde van de kerk, bestaande uit twee hardstenen hekpalen (met opschrift MARTENA / STATE) en geprofileerde dekplaat; daartussen twee eenvoudig versierde, houten draaihekken met houten spijlen; terzijde (jonger) smal houten spijlenhek tussen betonnen staanders.

b. breed toegangshek nabij de grafheuvel, bestaande uit twee hardstenen hekpalen (met opschrift MARTENA / STATE) met geprofileerde dekplaten; daartussen twee eenvoudig versierde, houten draaihekken met houten spijlen; terzijde vergelijkbaar smal hek aan lagere hardstenen hekpaal, eveneens met geprofileerde dekplaat.

Waardering

TOEGANGSHEKKEN zijn van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als herinnering aan de openstelling in 1912 van het stateterrein als publiek toegankelijk wandelpark;
- vanwege het materiaalgebruik en de vormgeving;
- vanwege de hoge mate van gaafheid;
- als essentiële onderdelen behorende tot het wandelpark.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 524391

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 oktober 2003
Kadaster deel/nr	82666/182

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Koarnjum	Leeuwarden	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Cornjum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Jelsum	E			1015

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 8: GRAFHEUVEL en DAM met HEK.

In 1809 is door Remia Juliana Arntzenia van Burmania ten oosten van het huis een grafheuvel aangelegd (zie inscriptie eerste grafsteen), waarop beuken, abelen, iepen en treuessen werden geplant. Op de inmiddels door monumentaal geboomte omzoomde grafheuvel liggen 10 zerken, waarvan de oudste uit 1816. De grafheuvel is toegankelijk via een bakstenen vleugeldam, waarop een eenvoudig dubbel ijzeren spijlenhek tussen natuurstenen hekpalen; zijstukken.

Waardering

GRAFHEUVEL en DAM met HEK zijn van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de funerair-historische betekenis verbonden met de families Martena en Burmania;
- vanwege het contrast tussen het gesloten, middeleeuws aandoende, karakter van de grafheuvel en de relatief open omgeving;
- als essentieel en functioneel onderdeel behorende tot het complex Martenastastate.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument